

TILTAKSSTRATEGIER

KULTURLANDSKAP OG MILJØ

FOR BINDAL

2014 – 2017

Vedtatt av kommunestyret i møte xx.xx.201x sak xx/1x

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	3
Overordnede føringer	3
Mål	3
Delmål	3
2. LOKALT VEDRIFULLE KULTURLANDSKAP	4
3. KLIMAUTSLIPP OG FORURENSNING	5
4. LOKALE STRATEGIER FOR SPESIELLE MILJØTILTAK I LANDBRUKET (SMIL)	5
4.1 Formål	6
4.2 Strategiske satsingsområder	6
4.3 Målgruppe	7
4.4 Vilkår	7
4.5 Lokale utfordringer	7
4.6 Søknaden	7
4.7 Behandling	8
4.8 Lokal forvaltning	8
RETNINGSLINJER FOR PRIORITERING AV SØKNADER	10
1. Gjengroing kulturmark	10
2. Kulturminner og biologisk mangfold	10
Kulturminner/kulturmiljøer	10
Verneverdige/freda bygninger	11
Biologisk mangfold	11
3. Klimautslipp og forurensning	12
Erosjon/forurensning/avfallshåndtering	12
4. Kulturlandskapet som ressurs, helse og trivsel, allmenn tilkomst	12
Tilrettelegging for å fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet	12
Fellestiltak/områdetiltak	12
Planleggingstiltak	12
TILTAK SOM IKKE STØTTES OVER DENNE ORDNINGEN ANDRE ORDNINGER	13
Investeringsstøtte til organisert beitebruk	13
Tilskudd til drenering av jordbruksdrift	13
Tilskudd til lokalt verdifulle kulturlandskap	13

1. INNLEDNING:

Overordnede føringer:

Tiltaksstrategiene bygger på internasjonale, nasjonale, regionale og kommunale føringer med hovedvekt på dokumentene nedenfor:

- Stortingsmelding nr. 9 (2011 – 2012) samt stortingsmeldinger om miljøvern og kulturminner
- Nasjonalt miljøprogram for perioden 2013 – 2016
- Regionalt miljøprogram for jordbruket i Nordland – programperioden 2013 – 2016
- Strategisk Landbruks- og næringsplan for Bindal kommune – vedtatt av K-styret 8.12.2012 i sak 118/12
- Klima- og energiplan for Bindal kommune, vedtatt av K-styret 15.11.2011 i sak 123/11
- Kommuneplanens arealdel 2004 – 2018 for Bindal kommune, vedtatt av K-styret 11.2.2004 i sak 6/04

Miljøprogram for jordbruket i Nordland 2013 – 2016 (RMP Nordland) skal bidra til å gjennomføre nasjonale og regionale miljøprioriteringer for jordbruket i Nordland. Som det framgår av pkt. 3.3 kommer de nasjonale føringer til uttrykk i de seineste stortingsmeldingene om henholdsvis landbruks- og matpolitikken, miljøvernpolitikken og forvaltningen av kulturminne.

Programmålene i *Nasjonalt miljøprogram 2012 (NMP)* gir mål for ordningen miljøtilskudd. Gjennom innføring av en egen forhåndsdefinert meny for denne ordningen setter det nasjonale programmet også rammer for hvilke virkemidler som kan brukes i de regionale programmene.

Målene i *Miljøprogram for jordbruket (2013 – 2016)* samsvarer med de nasjonale målene, og med hva som ut fra statusbeskrivelsen i del 3 oppfattes som viktige miljøutfordringer i Nordland.

De strategiske satsingsområdene oppsummerer hvor innsatsen i Nordland vil bli satt inn i programperioden 2013 -2016.

Mål

Regionalt miljøprogram for Nordland skal bidra til å redusere klimautslipp og forurensning, og sikre at biologiske, landskapsmessige og kulturhistoriske verdier i jordbrukets kulturlandskap ivaretas. <http://www.fylkesmannen.no>.

Delmål

1. Egenart og identitet: Stimulere til jordbruk og skjøtsel som tar vare på den landskapsmessige egenarten i kommunene og fylket.
2. Natur- og kulturverdier: Ta vare på verdifulle kulturlandskap, kulturminner, kulturmiljøer, naturtyper og leveområder for planter og dyr.
3. Miljøpåvirkning: Redusere miljøbelastningen fra jordbruket til vann, luft og jord.
4. Ressursforvaltning: Ta vare på genressurser og redusere tap av næringsstoffer og jord. Ta vare på jordbrukets kulturlandskap som ressurs for økt matproduksjon, ny næringsutvikling, opplevelser og helsebringende aktiviteter.

Tiltaksstrategiene er utarbeidet i samarbeid mellom Bindal kommune, Åbygda Bondelag, Horsfjord Bondelag og Harangsfjord Bonde- og småbrukerlag.

Vi har også hatt en interkommunal prosess med de andre kommunene på Sør-Helgeland siden vi har mange felles miljøutfordringer.

Rullering av den flerårige tiltaksstrategien vedtas i kommunestyret i Bindal.

2. LOKALT VERDIFULLE JORDBRUKSLANDSKAP:

Gjennom ordningen med regionalt miljøprogram i Nordland er det bestemt at Bindal kan plukke ut inntil 2 % av jordbruksarealet, dvs. 250 daa, som kan defineres som lokalt verdifulle areal. Arealet skal omfatte både inn- og nær utmark.

Det er kommunen som skal sette vilkår for skjøtselen av lokalt verdifulle jordbrukslandskap.

Denne ordningen videreføres. I det nye miljøprogrammet videreføres den som to ordninger.

1. Miljøtilskudd til slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap
2. Miljøtilskudd til beite av lokalt verdifulle jordbrukslandskap

Bare bruk som søker produksjonstilskudd kan søke på dette tilskuddet ved regionalt miljøtilskudd i Nordland.

Områden som velges ut skal oppfylle minst ett av de følgende kriteriene:

- *viktige friluftslivs- og rekreasjonsverdier*
- *nærhet til viktige turistmål*
- *helhetlig kulturmiljø*
- *viktige landskapskvaliteter*
- *viktige biologiske verdier*

Følgende areal ble 2005 plukket ut av administrasjon med faglaga som høringspartner:

Gnr.	Bnr.	Sted	Begrunnelse	Skjøtsel	daa
3	1	Skogheim	Gammel boplass	beites	18
36	3	Alsli	Meste overflatedyrka Artsrikdom i enga - meste natureng	beites én slått	29
37	4	Sætervoll	Gammel boplass	beites beitepusser	13
39	2	Årsandøy	Skjøtsel i forb. Med veikryss	trad. høsting	5
44	1	Terråk	"Grønne lunger" i sentrum Areal holdes åpent. 1. slått rundt st.Hans	trad. høsting	20

Følgende areal velges ut for 2014:

Gnr./bnr.	Område	Eier	Leier	Antall daa	Tiltaksklasse
14/ 3	Beite mot sjøen	Espen Hald		8	Areal med spesielle verdier
14/ 5	Kulturminneløype/ gravfelt-beite	Terje Fredriksen		38	Areal med spesielle verdier
15/ 4	Kirkhaugen	Marit Solstad m.fl.	Thomas Johansen	28	Areal med spesielle verdier

16/ 4	Hallsjøen/gravfelt – beite	Knut Arne Busch		10	
23/ 7	Bakkejord	Ingebjørg Meland	Odd Aakvik	11	Areal med spesielle verdier
23/ 1	Åkvik	Jorun Aakvik	Odd Aakvik	10	Areal med spesielle verdier
23/ 2	Rønningen	Torgrim Dahling	Odd Aakvik	25	Areal med spesielle verdier
23/ 5	Nerdgård	Odd Aakvik		30	Areal med spesielle verdier
26/ 6	Storenget	Ole Lande	Kyrre Sevaldsen	17	Areal med spesielle verdier
36/ 3	Alslia	Erling og Jan Alslie	Geir Horsberg	27	Areal med spesielle verdier
37 3	Osen	Børge Bergersen	Geir Horsberg	15	Areal med spesielle verdier
44/288	Terråk - sentrum	Bindal kommune	Erland Iversen	10	Bygdenært
44/440	Terråk - sentrum	Bindalsbruket	Erland Iversen	3	Bygdenært
59/15	Bygdetunet	Bindal kommune	Erland Iversen	17	Bygdenært
	SUM			250	

Kommunen har mulighet for å justere valg av områder underveis i perioden uten at strategiene endres, og områdene kan bli rullert/byttet ut i løpet av planperioden.

3. KLIMAUTSLIPP OG FORURENSNING:

Klima- og energiplan for Bindal kommune 2012 – 2020 er vedtatt av Bindal kommunestyre i møte 15.11.2011 i sak 123/11.

I Bindal er det særlig prosessutslipp fra jordbruket som står for det meste av klimautslippene i kommunen. I tillegg kommer veitrafikk og andre mobile kilder.

Hver bindaling slipper ut 9,6 tonn CO2 ekvivalenter pr. år. Nasjonale gjennomsnittet er på 11,1 tonn. Endring fra 1991 – 2009 viser en nedgang på 23,3 %.

Landbruket er en av de store kildene i klimautslipp i Bindal i form av metangass. Metangass kan også være energikilde.

4. LOKALE STRATEGIER FOR SPESIELLE MILJØTILTAK I LANDBRUKET (SMIL):

Innledning:

Bindal kommune har ca. 12000 daa fulldyrka jord. Det er allsidig drift med både melk, øvrige storfe, gris og sau. Pr. i dag har vi, ut fra søknad om produksjonstilskudd, 54 aktive bønder. Vi har tre samdrifter der to har bygd store samdriftsfjøs.

I Bindal er det gjort en rekke funn helt fra steinalderen. Arkeologiske kulturminner i Bindal som utmerker seg mest er alle gravminnene fra jernalderen.

Jord- og skogbruk har vært de viktigste næringene i Bindal. Skogen har vært en viktig ressurs for Bindal både for båtbygging og utvikling av industrien.

Bindal er en av de største kommunene i Nordland når det gjelder areal (1202 km²).

Bindalsfjorden og Tosenfjorden deler Bindal i to deler.

Historisk tildeling av SMIL-midler:

År	Beløp	År	Beløp
2004	47 380	2009	*)103 000
2005	80 000	2010	80 000
2006	85 000	2011	150 000
2007	100 000	2012	*)168 700
2008	90 000	2013	140 000

*) Beløpene er inkludert inndratte midler

Kommunen har forvaltningsansvar for tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket. Disse midlene tildeles som en årlig disposisjonsramme fra Fylkesmannen. Tildelingen til kommunene skal skje på grunnlag av flerårige strategier fra kommunens side.

Sentrale føringer for kommunene ble gitt av Landbruksdepartementet i forskrift fastsatt 4. februar 2004. I § 8 er det formulert slik:

”Kommunen skal fastsette overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Slike retningslinjer skal utarbeides i dialog med fylkesmannen og næringsorganisasjonene i jordbruket lokalt”.

4.1. Formål:

Formålet med midlene er å fremme natur- og kulturminneverdiene i landbrukets kulturlandskap og redusere forurensingene fra jordbruket, ut over det som kan forventes gjennom vanlig landbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier, jfr. *Forskrift om spesielle miljøtilskudd i landbruket.*

4.2.Strategiske satsingsområder

Viktige miljømål for landbruksforvaltningen i Bindal

1. Hindre gjengroing av prioriterte områder

- Gammel kulturmark – opprettholde et vakkert kulturlandskap
- Behov for beite og tilrettelegging

2. Motvirke tap av biologisk mangfold og kulturminner

- Freda og verneverdige bygninger – ta vare på bygninger som p.g.a. sin egenart utgjør et viktig innslag i kulturlandskapet
- Andre kulturminner/miljøer – ta vare på viktige kulturminner
- Bevare viktige områder for biologisk mangfold

3. Redusere klimautslipp og forurensning

- Høytørkeanlegg
- Oppsamlingsanlegg for avløp
- Hydrotekniske tiltak
- Vegetasjonssoner
- Fangdammer og våtmarker
- Hindre avrenning og spredning av husdyrgjødsel utenfor vekstsesongen, jfr. lokalforskrifta vedtatt sak 80/08

4. Ivareta kulturlandskapet som ressurs fra næringsutvikling, helse og trivsel

- Tilgjengelighet/opplevelseskvalitet - Sikre at viktige områder for friluftsliv fortsatt skal være tilgjengelig - Områdetiltak
- Planleggings- og tilretteleggingstiltak

4.3. Målgruppe:

Kun tiltak på landbrukseiendommer kan støttes, og alle må være registrert i enhetsregisteret. Søknader fra aktive gårdbrukere prioriteres høyest.

Lag/organisasjoner som skal gjennomføre tiltak på en landbrukseiendom i Bindal, (eksempelvis grunneierlag, grendelag, bekkelag, historielag, velforeninger, mv.), som er i tråd med strategiene, kan få støtte.

Andre, som for eksempel eies og drives av stat, fylke eller kommune, kan bare søke dersom tiltaket/tilskuddet retter seg mot, skjer i samarbeid med bruk som oppfyller kravene, der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med.

4.4. Vilkår:

- Miljøplan trinn 2 skal vedlegges søknaden for søkere som er pålagt å ha miljøplan
- Alle som søker tilskudd skal være registrert i Enhetsregisteret

4.5. Lokale utfordringer:

Bindal befinner seg i overgangen mellom Nord-Norge og Trøndelag. Dette preger byggeskikken, og dette bør ivaretas blant annet gjennom ordningen med miljøtilskudd i landbruket.

Med hensyn til punktutslipp er situasjonen relativt ukritisk, men de få punktutslippene som fortsatt finnes, og som eventuelt oppstår framover, må avdekkes og fjernes.

Bindal er ikke det området i Nordland der leiejordproblemene er størst, men problemet er like fullt til stede, og dette gir en del uheldige konsekvenser i form av at arealene drives på en annen og til dels dårligere måte enn eget areal. Denne gir et preg på kulturlandskapet som miljøtilskuddsordningen må søke å motvirke.

Passive eiere og sameierskap til landbrukseiendommer er et problem for en aktiv utnyttelse av ressursene for landbruk. Kommunen bør gjennom sin behandling av konsesjonsaker og arealsaker legge til rette for at sameier oppløses og aktive brukere blir eiere. Dette er også viktig i bosettingssammenheng.

Antallet husdyr i kommunen har gått sakte men sikkert nedover de siste 25 årene. Dette medfører at beitetrykket ikke blir så stort at kulturlandskapet holdes i hevd i så stor grad en kunne ønske seg. Videre vil beitekvaliteten for de dyrene som fortsatt beites ikke nødvendigvis bli bedre av lavt beitetrykk, og mulighetene for å finne samarbeidspartnere til fellestiltak i beitesammenheng for brukerne blir mindre. Muligheten til å gi tilskudd til organisert beitebruk må søke å motvirke noe av denne uheldige utviklingen.

4.6. Søknaden

Søknaden skal fremmes på standard søknadsskjema og sendes kommunen.

Søknadfrist: 1. april.

Tilskudd skal ikke innvilges der tiltaket er påbegynt før tilskudd er innvilget.

Søknaden eller prosjektbeskrivelsen skal inneholde informasjon om forhold som kommunen mener er nødvendig for en forsvarlig behandling av søknaden.

- Formålet med prosjektet/tiltaket,
- Planer for prosjektet/tiltaket inkl, framdriftsplan, arbeidsbeskrivelser, tegninger, mm.,
- Spesifisert kostnadsoverslag,
- Oversiktskart som viser landbrukseiendommens beliggenhet,
- Detaljert kart (for eksempel utsnitt av økonomisk kartverk) som viser arealer, viktige elementer i landskapet og plassering av tiltaket det søkes tilskudd til,
- Fotografier som viser arealer, bygninger og/eller landskapselementer det søkes tilskudd til,
- Områdets planstatus.
- Eventuell fredningsstatus eller forslag til fredning i medhold av lov om naturvern eller lov om kulturminner,
- Finansieringsplan inkl egeninnsats
- Avtale om gjennomføring av fellestiltak
- Miljøplan trinn 2 dersom søkeren er et jordbruksforetak

Søknad om tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter skal undertegnes av den som skal motta tilskuddet på vegne av deltakerne i prosjektet.

Søknad om tilskudd til miljøtiltak på landbrukseiendom skal undertegnes av eieren eller andre som har hjemmel til å gjennomføre tiltaket (med skriftlig samtykke fra grunneier). Dersom søknaden fremmes på leieareal, skal det foreligge leiekontrakt på 10 år.

Hvis søknaden gjelder fellestiltak, skal bare en av deltakerne stå som søker og undertegne søknaden på alle deltakernes vegne.

4.7. Behandling:

Innkommne søknader sendes ut til aktuelle høringsparter før saken tas opp til behandling i politisk fora. Aktuelle høringsparter kan være:

- Reindriftsforvaltningen i Nordland og det aktuelle reinbeitedistriktet for kommunen
- Kulturminnemyndigheten – kulturminner i Nordland og kulturkontoret i Bindal kommune
- Miljøvernmyndigheter

Formannskapet styrkes med 1 medlem fra hver av bondelagene og 1 medlem fra bonde- og småbrukarlaget, plukket ut av laga sjøl, foretar fordeling av midlene mellom enkeltsøknader. Arbeidsfrist er 3 år etter innvilgningsdato. Det er mulighet å søke om forlengelse.

4.8. Lokal forvaltning:

Målene må først og fremst nås gjennom bruk av kommunale planer og forvaltningen av de aktuelle lover og forskrifter. Miljøtilskudd i landbruket er et lite, men viktig bidrag for å nå målene.

Kommunen setter mer eller mindre konkrete mål i kommuneplaner og kommunedelplaner. Kommuneplan med samfunnsdel og arealdel står for tur og skal rulleres.

Rådmannen foretar oppsett av realistisk budsjett for kommende år, innbefattet forslag til tilskuddssatser for året, som oversendes Fylkesmannen som grunnlag for fordeling av midlene for kommende år. Forslag til endringer i tilskuddsbetingelser sendes på høring til faglagene.

Ubrukte midler som blir ledige i løpet av året forvaltes av Rådmannen i forhold til pågående prosjekter og de prioritetslister som må påregnes innenfor de forskjellige ordninger.

Innvilget beløp til SMIL-tiltak i perioden 2004 - 2013

Tabellen nedenfor viser disponible midler i forhold til søknadsomfang:

År	Antall søknader	Kostnadsoverslag	Innvilget tilskudd	Avslag
2004-2006	10		277 424	0
2007	5	173 370	100 000	0
2008	4	457 886	90 000	1
2009	6	486 060	103 000	1
2010	4	335 485	80 000	0
2011	4	298 605	150 000	0
2012	8	771 190	160 000	2
2013	7	694 595	81 600	3

RETNINGSLINJER FOR PRIORITERING AV SØKNADER

MIDLER TIL SPESIELLE MILJØTILTAK I LANDBRUKET FOR:

Støtte kan gis til følgende typer tiltak:

1. GJENGROING KULTURMARK

Gammel kulturmark/gjengroing:

Gammel kulturmark er arealer med vegetasjon utformet ved slått, beiting, brenning eller andre driftsformer gjennom en lang periode.

Formål:

Restaurere og ta vare på gammel kulturmark med miljøverdier forma gjennom lang tids bruk til slått og beite.

Viktig:

Det legges vekt på følgende kriterier:

- Gjengroinga skal ikke ha kommet så langt at arealet har preg av skogsmark
- Det skal finnes planter som er karakteriske for kulturmark og eventuelt kulturminner som forteller om tidligere bruk
- Det skal foreligge plan for både restaureringstiltaket og etterfølgende skjøtsel av arealet

Aktuelle tiltak:

- Åpning av gjengrodd mark ved rydding av uønska vegetasjon og fjerning av hogstavfall, kjøring med beitepusser
- Enkeltrær eller grupper av trær settes igjen for å gi skygge og ly til beitedyr
- Gjerding og annen tilrettelegging for beiting som skjøtselstiltak

Skjøtselskrav:

- Arealet skal høstes gjennom beiting eller slått og fjerning av avling
- Det skal ikke anvendes mineralgjødsel eller kjemisk ugrasbekjempelse

Rydding og beiting:

Sats: Maks. kostnadsoverslag 600 kr/daa der tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. Maks. areal 50 daa som kan gis tilskudd pr. søknad. ‘

Etablere og vedlikeholde gjerder:

Sats: Maks. 50 % av godkjent kostnadsoverslag. Ikke over materiallkostnad i h.h.t. tilbud gjerdemateriell.

2. KULTURMINNER OG BIOLOGISK MANGFOLD

Kulturminner/kulturmiljøer:

Formål:

Med kulturminner menes alle spor etter menneskelige virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Viser til *Kulturminner på Sør-Helgeland* som omfatter Bindal, Sømna, Brønnøy, Vevelstad og Vega.

Kulturminner (eksempler): Bygninger, boplasser, hustufter, gravhauger, bautasteiner, rydningsrøyser, stakktufter, veger, vegfar, fangst og fiskeinnretninger, tjære- og kullmiler, blåstergroper
Kulturmiljø (eksempler): Gårdstun, seter, gravfelt, fangstgroper, naust- og sjøhus
Freda kulturminner: Alle kulturminner fra før 1537, alle bygninger fra før 1650 og samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda.

Aktuelle tiltak:

- Synliggjøre gjennom rydding, slått eller beiting
- Istandsetting, restaurering og skilting. F.eks. sommerfjøs, potetkjellere, naust, kaier, torvsjå, gamle ferdselsveier, steingjerder.
- Ved freda kulturminner må dette skje i samråd med regional kulturminneforvaltning

Viktig:

Ta vare på så mye som mulig av kulturminnets helhet, egenart og opprinnelige elementer.

Sats: Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag med maks tilskudd på 600 kr/daa..

Verneverdige/freda bygninger:

Formål:

Restaurering og vedlikehold av freda eller verneverdig bygning i jordbrukets kulturlandskap

Tiltaket skal bidra til istandsetting av freda og verneverdige bygninger i landbruket som kan nyttes på en hensiktsmessig måte i landbruksdrifta eller annen næring på landbrukseiendommen.

Tiltak kan også være bygninger på gården som ikke nyttes i næringsmessig sammenheng, men er viktig for et helhetlig gårdsmiljø, deriblant våningshus.

Freda bygning: Bygning fra før 1650 er automatisk freda. Nyere bygninger kan være freda ved vedtak etter kulturminneloven

Verneverdig bygning: Bygning som ikke er freda, men som p.g.a. sin egenart eller som del av et kulturmiljø utgjør et viktig innslag i kulturlandskapet, og som er viktig å ta vare på

Aktuelle tiltak:

- Bygninger som inngår som viktig element i kulturmiljøer og kulturlandskapet
- Bygninger som er representative for lokal byggeskikk
- Bygninger som har tilknytning til tidligere driftsformer i landbruket

Viktig:

- Bygningen miljøverdi som innslag i jordbrukets kulturlandskap vektlegges
- Gjelder i første rekke utvendig vedlikehold (tak og vegger)
- Ved restaurering og vedlikehold :

- Bevar opprinnelige elementer
- Reparasjon framfor utskifting
- Bruk tradisjonelle, stedeagne materialer og håndverksteknikker
- Bruk tradisjonelle farger

Tilskudd kan innvilges med inntil 35 % av godkjent kostnadsoverslag, maksimalt 50.000 kr pr. prosjekt.

Biologisk mangfold:

Formål:

Ta vare på og utvikle variasjonen og mangfoldet av planter og dyr i kulturlandskapet ved hjelp av skjøtselstiltak og tilrettelegging

Viktig:

- Ta vare på det kulturbetinga mangfoldet av planter og dyr i kulturlandskapet som er utvikla gjennom lang tids slått og beiting
- Ta hensyn til ville planter og dyr i kulturlandskapet og bidra til å opprettholde livskraftige bestander
- Gjennomføre tiltak som bidrar til gjenoppretting og utvikling av biologisk mangfold

Aktuelle tiltak:

- Hindre gjengroing gjennom rydding og slått eller beiting. Eksempel kan være utslåtter eller seterområder som ikke lenger er i drift
- Legge til rette for å bevare fugler, dyr og planter, som for eksempel ved bevaring av enkeltelement i kulturlandskapet som åkerholmer, kantsoner, enkelttrær, dammer, spredningsveier for planter og dyr.
- Etablere kantsoner der slike mangler
- Åpning av gjenlagte bekker

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

3. KLIMAUTSLIPP OG FORURENSNING

Erosjon/forurensing/avfallshåndtering:

Formål:

Redusere risikoen for erosjon på jordbruksarealer og i vannløp, som reduserer avrenning av næringsstoffer, eller som reduserer utslipp fra jordbruket til jord, luft og vann.

Aktuelle tiltak:

- Hydrotekniske tiltak i elver og bekker
- Graving av åpne kanaler til erstatning for eksisterende lukka avløp
- Leplantinger/klimaplantinger, fangdammer, andre tiltak ut over vanlig landbruksdrift, som reduserer faren for forurensing.
- Opparbeidelse av oppsamlingsplasser for rundballer samt tilrettelegging for kompostering av organisk avfall.

Sats: Le- og klimaplanting, samt skjerming av rundballer maks kr 10000,- pr. tiltak.

Hydrologiske tiltak, bekk og avløp inntil 50 % med maks. kr 25000,-.

Lagringsplass for rundballer inntil 50 % med. Maks kr 25000,- pr. tiltak.

4. KULTURLANDSKAPET SOM RESSURS, HELSE OG TRIVSEL, ALLMENN TILKOMST

Tilrettelegging for å fremme**tilgjengelighet og opplevelseskvalitet:**

Formål:

Legge til rette for rekreasjon og opplevelser i jordbrukets kulturlandskap gjennom ferdsel og friluftsliv

Virkemiddel:

- Tilskudd til sti- og turvegnett i tilknytning til veger eller linjedrag i landskapet og forenkling av adkomst til utmark og strandsoner
- Tilskudd til skilting og informasjon for å øke opplevelsesverdien

Aktuelle tiltak:

- Rydding, istandsetting av gamle stier/ferdselsårer
- Merking/skilting av stier, oppsetting av informasjonstavler
- Anlegging av enkle av gangbruer, klopper eller gjerdeklyv
- Anlegging av enkle rasteplasser

Viktig:

- Unngå uheldige effekter i kulturlandskapet
- Unngå ferdsel over innmarksbeite (som kan være fare for folk og fe)
- Turstier i utmarksområder omfattes ikke av ordninga uten at det er nødvendig for å oppnå gode helhetsløsninger
- Tilskudd skal ikke brukes for å legge til rette for parkering eller motorferdsel i utmark

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

Fellestiltak/områdetiltak:

Formål:

Samarbeid som fremmer natur- og kulturminneverdiene i landbrukets kulturlandskap.

Aktuelle tiltak:

- tiltak som gjennomføres av flere grunneiere/søkere i fellesskap for å fremme nærings- og bygdeutvikling
- tiltak som fremmer trivsel og har stor miljø- og kulturverdi, tiltak i samarbeid med andre.

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

Planleggingstiltak:

Det kan ytes tilskudd til planlegging, organisering og prosjektering av prosjekter som fører fram til planer for konkrete tiltak som er nevnt i denne strategien.

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag

**TILTAK SOM IKKE STØTTES OVER
DENNE ORDNINGEN**

- Tiltak som regnes som tradisjonell landbruksdrift
- Grøfting
- Riving av bygninger
- Maskiner og annet teknisk utstyr

ANDRE ORDNINGER –

Investeringsstøtte til organisert beitebruk:

Formål:

Legge til rette for bedre utnyttelse av beiteområdene, rasjonell drift i beitelagene og hindre tap av husdyr.

Viktig:

- Egen forskrift om investeringsstøtte til organisert beitebruk
- Eget søknadsskjema
- Fellestiltak i regi av beitelag bør prioriteres, men det vil også kunne gis tilskudd til tiltak i regi av en enkelt søker
- Aktuelt å se tiltakene i regi av denne ordninga i sammenheng med forebyggende tiltak i regi av rovviltforvaltningen og i sammenheng med tiltak som gjennomføres innenfor beiteprosjektet

Søknaden avgjøres av Fylkesmannen i Nordland.

Tilskudd kan innvilges med inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag.

Tilskudd til drenering av jordbruksdrift:

Viktig:

- Egen forskrift
- Eget søknadsskjema

Tilskudd kr 1000 pr. daa eller 15 kr pr. løpometer begrenset oppad til kr 1000 pr. daa. Tilskudd under kr. 3000 pr søknad utbetales ikke.

Tilskudd til lokalt verdifulle kulturlandskap:

Viderført som to ordninger

- Miljøtilskudd til slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap
Tilskudd kr 165 pr. daa (Satsen vil endres)
- Miljøtilskudd til beite av lokalt verdifulle jordbrukslandskap
Tilskudd kr 155 pr. dyreenhet (Satsen vil endres)

Viktig:

- Areal valgt ut av kommunen
- Del av jordbrukets kulturlandskap
- Miljøtilskudd i Nordland
- Søknad pr. 20.08.